

“İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu”nun 30.06.2012 Tarihinde Resmi Gazete`de Yayımlanmasına Karşın İş Cinayetleri Can Almaya Devam Ediyor

TMMOB Makina Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber Çakar, değişen iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına rağmen artarak süren iş kazaları hakkında 27 Kasım 2012 tarihinde bir basın açıklaması yaptı.

Bilindiği üzere son birkaç gün içerisinde iş kazalarında yine onlarca işçi hayatını kaybetti, Samsun'daki bir bakır işletmesinde meydana gelen iş kazasında ise 5 işçi birden hayatını kaybetti, 14 işçi yaralandı. Aynı iş yerinde sendikal mücadele nedeniyle işten çıkarılan 20 civarında işçi uzunca bir zamandır fabrika önünde direnmektedir.

Ülkemizde iş kazaları her yıl artan bir şekilde can almaya devam ediyor. Örneğin 2008 yılında iş kazalarında hayatını kaybeden işçi sayısı 865 iken, ölümler, 2009 yılında 1171'e, 2010 yılında 1444'e, 2011 yılında 1573'e ulaşmıştır. 2012 yılında bu sayının daha

fazla olacağını öngörmek içinse kâhin olmaya gerek yoktur.

Bir yılda 1573 kişi, bir günde 5 kişi hayatını kaybediyorsa bunun nedeni, önlem alınmamasıdır ve bu durumdan işveren ile devlet sorumludur. Zira işyerlerinde önlemlerin alınması ile gerekli araçların işverenlerce sağlanması ve devletin etkin denetim yapması durumunda iş kazaları meydana gelmez. Önlemler alınmıyor, iş kazaları can almaya devam ediyorsa, devlet yasa yapma-denetleme görevlerini doğru bir şekilde yerine getirmiyor demektir.

Denetim açısından baktığımızda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş

Teftiş Teşkilatlanması, Grup Başkanlıkları şeklinde örgütlenmektedir ve olay yeri olan Samsun'da İş Teftiş Grup Başkanlığı bulunmakta ise de bu gruba 10 il (Samsun, Sinop, Çorum, Ordu, Rize, Giresun, Gümüşhane, Trabzon, Amasya, Artvin) bağlıdır. Ancak bir tane bile teknik iş müfettişi bulunmamakta, yani işyerleri denetlenmemektedir. “Müfettişin nerede olduğunun ne önemi var, önemli olan işyerlerinin denetlenmesi” denirse, Türkiye'deki iş yerlerinin ancak yüzde 3-5'inin denetlendiği, denetimsizliğin egemen olduğu gerçeğine karşı yetkililerin nasıl manevra yapacağı, duyarlı kamuoyunun dikkatle değerlendirmesi gereken bir konudur.

Kaza olmadan iş yerleri denetlenmediği gibi, kazadan sonra da müfettişler devrede değildir. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 30 Haziran 2012 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdiği dönemde, yasanın kamuoyuna “her şeyi çözecekmiş” gibi yansıtıldığı hatırlanacaktır. Oysa yasanın getirdiği yeniliklerden birisi, iş kazalarının artık Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerine bildirilmeyecek olmasıydı. Denetlemenin, yaptırımın, yol göstericiliğin olmadığı bir ortamda iş kazaları/iş cinayetlerinin artarak sürmesinden daha acı bir gerçek olabilir mi? Kısaca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, iş yerlerinde işçi sağlığı ve iş güvenliğinin sağlanmasında gerçek anlamda devrede değildir.

Diğer yandan edindiğimiz bilgilere göre, Samsun'da 5 işçinin ölümü ile sonuçlanan olay, taşeron firmanın hat-ta taşeronun-taşeronu olan firmanın amonyak kazanı kapağını montajı sırasında meydana gelmiştir. Bilinmektedir ki taşeronlaşma, asıl işverenleri yükümlülüklerden kurtarmak için yaygınlaştırılmaktadır. Araştırmalar gösteriyor ki, iş kazalarının artmasının nedenlerinden birisi olan taşeronlaşma, AKP iktidarı döneminde dört kat artmıştır. 4857 sayılı Yasa, her ne kadar taşerona verilebilecek işler konusunda bazı sınırlamalar getirmekte ise de pratikte buna uyulmamaktadır. Eğer kamuoyuna yansıyan bilgiler doğru ise, birçok iş yeri gibi söz konusu işletmede de bu kısıtlamalara uyulmamıştır.

Samsun'daki olay, 34 m çapında, 24 mm kalınlığında kesik küre şeklindeki Amonyak Tankı kubbesinin yerdeki son donanımı üzerine (yaklaşık 6 m yüksekliğinde) reglaj (puntalama) ve montajına geçilecekken, kubbe altındaki desteklerin yetersiz, emniyetsiz olması nedeniyle yükü taşıyamaması ve çalışan personelin üzerine düşmesi şeklinde meydana gelmiştir.

Bu cinayettir, tonlarca yükü bir yere indirirken altındaki onlarca işçinin ya o an işlem bölgesinde bulundurulma-

ması yanı sıra Proses çalışan bulunmasını gerektiren bir durum varsa yük düşüğünde çalışanların üzerine gelmemesi için düşen parça ile işçiler arasında kafes yapılması gerekir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına soruyoruz:

- Samsun Bakır İşletmesinde Amonyak Tankı imali işi, hangi işverenin/iş yerinin işidir, bu iş yerine ilişkin olarak Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne bildirimde bulunmuş mudur?
- Samsun Bakır İşletmesindeki cinayette hayatlarını kaybeden işçiler hangi işverenin işçileridir?
- İşyeri, İş Müfettişleri (teknik) tarafından en son ne zaman denetlenmiştir?
- Denetimde ne tür eksiklikler bulunmuştur?
- Asıl işveren-alt işveren ilişkisi konusunda bildirimde bulunulmuş mu? Bildirimde bulunuldu ise bu ilişkinin muvazaa olup olmadığı konusunda, müfettişler tarafından inceleme yapıldı mı?
- Samsun Grup Başkanlığınca denetlenecek kaç iş yeri vardır, bu iş yerleri ne kadar işçi sağlığı ve iş güvenliği açısından denetlenmiştir?
- Olayın meydana geldiği işletmeye ilişkin risk değerlendirmesi yapıldı mı?
- İşyerinde iş güvenliği uzmanı çalıştırma zorunluluğu var mı, bu zorunluluk yerine getirilmiş mi?

- 6331 sayılı İş Sağlığı Güvenliği Kanunu işverenlere yeni yükümlülükler getirmek için değil, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını denetim mekanizmasından çıkartmak ve işyerlerinde işçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin sorumlulukları iş güvenliği uzmanının sırtına yüklemek için çıkartılmıştır. Mesleki bağımsızlığı olmayan uzmanlarla iş kazalarının önlenmesine inanıyor musunuz?
- Son 8 yılda söz konusu fabrikadaki iş kazaları sonucu 14 işçinin hayatını kaybettiği doğru mudur? Doğru ise bu kazalar bildirilmiş midir, incelenmiş midir, ne sonuca varılmıştır? İlgili mevzuatta “hayati tehlike” bulunan iş yerlerinde işin durdurulacağı hükmü yer almaktadır, bu iş yerinde hayati tehlike tespit edilmiş ve iş yerinde iş durdurma yaptırımı uygulanmış mıdır?
- Son 4 yılda iş kazaları sonucu Türkiye genelinde ölen işçi sayısının yüzde 100 artmasını neye bağlıyorsunuz?
- İş kazalarının artmasında, denetimsizliğin yani bakanlığınızın rolü var mı?

Ali Ekber ÇAKAR
TMMOB Makina Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı